Anul al 55-lea
12 Pagini

EXEMPLARUL { În România: 3 lei / În străinătate: 6 lei

Taxa poştală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. .. T. No. 120.288/932

Nr. 194 Miercuri 20 Iulie 1938
12 Pagini P I I I I

ABONAMENTE
IN ŢARA
Lei 200 pe 3 luni
Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80
In străinătate în raport cu tariful poştal şi valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ŞTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ŞI TELEFONICE
REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: BUCUREŞTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACŢIE: 3.30.15

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar:
„UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

ABONAMENTE
IN TARĂ
pe un an la
UNIVERSUL COPIILOR
ZIARUL CĂLĂTORIILOR,
VESELIA, RADIO UNIV.
şi UNIV. LITERAR câte
220 lei
ILUSTR. ROMÂNĂ
şi UNIV.-SPORT
câte 500 lei

DIRECTOR
ŞI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

După o sută trei zeci de ani

Spiritul public şi ... clasicitatea ideilor napoleo... mânesti influenţate şi dirijate de acest spirit, străbat în clipa de faţă o etapă de transiţie, după care unii cred că va urma o lume nouă emancipată cu desăvârşire de învechitele tipare ale trecutului, în timp ce alţii rămân la părerea, că evoluţia sănătoasă n'a cunoscut în decursul istoriei salturi în gol şi că multe din principiile şi instituţiile abjurate astăzi îşi vor recăpăta locul de totdeauna în viaţa şi stima omenirii.

Cum această divergenţă de concepţii şi atitudini se afirmă mai ales în urmărirea şi judecarea fenomenelor economice şi financiare, ni se par deosebit de interesante şi de semnificative constatările la care ajunge d. Rob. Lacour-Gayet într'un studiu recent asupra epocei napoleoniene (Consulatul şi primul Imperiu), când îşi propune să examineze „ideile financiare" ale genialului Impărat.

Care erau părerile lui Napoleon — din care şi-a făcut de altfel o normă rigidă de conduită în politica sa financiară aplicată — asupra bugetului, impozitelor, vistieriei, monetei, creditului?

Tocmai aci este partea de revelaţie şi de surpriză în studiul d-lui Lacour-Gayet. Marele Napoleon, întreprinzătorul, fugosul, neînfricatul Napoleon, trata cu cea mai desăvârşită prudenţă problemele din acest sector. El, care se angajase în atâtea războae şi dela care ne-a rămas vorba, că pentru purtarea unui război este nevoe de trei lucruri: bani, bani şi iar bani, a păstrat faţă de monetă şi faţă de funcţiunea creditelor cea mai conservatoare atitudine, cea mai deplină rezervă.

Din sistemul de gânduri şi atitudini, care caracterizează spiritul napoleonian în această materie, reţinem — în cadrul prezentărilor făcute în studiul amintit — următoarele maxime, care sintetizează admirabil, pe deoparte, niene şi în acest domeniu, iar, pe de altă parte, rigorismul său de concepţie şi metodă în materie de finanţe, credit şi monetă:

— Adevăratul comerţ nu pune niciodată temei pe avuţia agonisită într'o zi; ci şi-l rezervă pentru aceea care se întemeează pe o severă economie.

— Este totdeauna mai sigur să imitezi decât să inventezi.

— Lumea este veche; trebue să ne folosim de experienţa ei; ea ne învaţă că vechile practici fac mai multe parale decât teoriile noui.

— Cel mai bun econom al bunurilor statului este acela care le precupeţeşte mai vârtos solicitanţilor, oricare ar fi titlurile lor.

— Limba finanţelor nu îngădue subînţelesuri.

— Cele mai neînsemnate reguli ale vistieriei au o astfel de înrâurire asupra ordinei şi propăşirii Statului, încât trebue să le respectăm cu toată sârguinţa.

— N'a venit sorocul pentru Franţa, ca să-şi întemeieze finanţele pe împrumuturi. Acest mijloc este în acelaş timp imoral şi funest.

Iată până unde împingea Napoleon ortodoxismul şi rigorismul în delicatele chestiuni ale creditului şi finanţelor publice. Şi dacă maxima privitoare la împrumuturi ne apare poate excesivă astăzi, raportată totuşi la situaţia cuiva—individ sau colectivitate — care ar vrea să se împrumute fără să aibă posibilitatea de a plăti, maxima napoleoniană ridică astfel conştiinţa răspunderii până la cel mai înalt principiu de morală. Migala pusă de el în ţinerea conturilor private şi publice, pasiunea lui pentru ordine şi sistemă, dar mai ales ura sălbatecă pe care o nutrea contra prevaricatorilor, am dori să fie întâlnite la cât mai mulţi din cârmuitorii de azi ai destinelor colective.

Transferări în învăţământ

de N. BATZARIA

Ne ocupăm în deosebi de transferările în învăţământul primar. Intre altele, şi pentru motivul că, dat fiind numărul mult mai mare al învăţătorilor în comparaţie cu numărul profesorilor secundari, aceste transferări provoacă frământări mai mari, plângeri şi nemulţumiri mai numeroase şi... intervenţii mai stăruitoare.

De altfel, este deajuns ca într'o zi de lucru să trecem pe la ministerul educaţiei naţionale. Vom vedea că strada e plină de lume, tot aşa cum sunt pline de lume sălile şi culoarele ministerului. Lumea aceasta, care aşteaptă, deseori multe zile, este formată în covârşitoare majoritate de învăţători.

Printre ei sunt învăţători veniţi dela depărtări mari şi impunându-şi cheltueli foarte greu de acoperit din salariul lor mai prejos decât modest.

Suntem doar în timpul, când se fac transferările în învăţământ.

Pentru a-şi valorifica drepturile la un loc mai bun decât acela pe care îl ocupă sau — ceeace este cam acelaş lucru — pentru a împiedeca săvârşirea de nedreptăţi şi favoruri în dauna lor, învăţătorii au pornit pe drumuri, venind să se înfăţişeze reprezentanţilor celei mai înalte autorităţi a lor şi să-şi pledeze o cauză pe care ei o cred justă şi întemeiată.

In această chestiune a transferărilor, este un fapt important, care trebue reţinut. Este faptul că, acum, aceste transferări se fac pentru a doua oară pentru unul şi acelaş an şcolar, adică pentru anul şcolar, care urmează să înceapă în Septembrie viitor.

In adevăr, transferările în învăţământ se făcuseră în cursul lunilor trecute, Mai şi Iunie. Insă, printre primele deciziuni date de către d. ministru Armand Călinescu, dela venirea d-sale în fruntea departamentului educaţiei naţionale, a fost şi deciziunea, care a anulat transferările din Mai şi Iunie.

Nu ne vom opri aci să cercetăm cauzele, care au provocat această deciziune de anulare. Presupunem însă că au fost cauze serioase la mijloc.

Acum, comisiunile îndreptăţite să-şi dea avizul, lucrează din nou cu rezolvarea nu tocmai uşoarei chestiuni a transferărilor. Să sperăm că se va lucra în aşa fel, în cât să nu se simtă iarăşi nevoia de a se reveni asupra hotărîrilor luate şi nici să nu se audă glasuri de protest şi nemulţumire din partea învăţătorilor, care ar avea motive întemeiate să se socotească nedreptăţiţi.

Am spus că nu este tocmai uşoară rezolvarea chestiunii transferărilor. Marea greutate constă în disproporţia dintre cereri şi posibilităţile de a le satisface. Aşa, fiecare învăţător cu titlul definitiv şi având gradul şi vechimea prevăzute de lege, cere să fie mutat dela o şcoală rurală la o şcoală din oraş. Altele — adică mai bune — sunt condiţiunile de traiu la oraş, unde sunt şi posibilităţi mai mari de desăvârşire a culturei intelectuale, precum există şi perspective de o îmbunătăţire a situaţiei materiale. Şi este par'că de prisos să spunem că Bucureştii sunt oraşul, care, nu numai asupra învăţătorilor, ci asupra tutulor funcţionarilor publici şi asupra tutulor celorlalţi tineri intelectuali, exercită atracţia cea mai mare.

Insă, doritorii de a ocupa locuri la oraşe sunt mulţi, pe când locurile ce devin vacante, sunt puţine. In situaţia aceasta, ce-i de făcut?

Intrebării îi dăm un răspuns scurt şi precis: aplicarea strictă şi fără gând de părtinire, a legii şi regulamentului.

Legea şi regulamentul prevăd destul de lămurit cine este îndreptăţit să fie transferat, această transferare însemnând o înaintare.

(Continuare în pag. 2-a)

SCRISORI DIN PARIS

Insfârşit, soseşte Regele!...

de RENE SAIVE

Camera deputaţilor decorată cu drapelele franceze şi engleze

Paris, Iulie

Francezii şi, în special, parizienii au simţit Duminică 10 Iulie o emoţie puternică, citind ziarele. Căci acestea anunţau că în ziua aceea regele Angliei era bolnav şi, că voiajul său în Franţa era oarecum compromis. Hotărât lucru, soarta părea că se înverşunează.

Din fericire, alarma n'a fost decât de scurtă durată. A doua zi Parisul scotea un suspin de uşurare. Fără îndoială regele Angliei era suferind, o gripă intestinală îl silise să se aşeze la pat. Dar starea sa nu prezenta nici o gravitate. Călătoria avea să aibă loc la data fixată şi cei 17 şefi bucătari ataşaţi pe lângă serviciul personal al Regelui în timpul călătoriei sale în Franţa vor trebui doar să-şi modifice menurile prevăzute.

Bravo! Parisul aşteaptă deci pe Regele şi Regina Angliei cu o nerăbdare pe care a înzecit-o o aşteptare de 3 săptămâni.

Un nou şi masiv contingent de cetăţeni britanici au trecut canalul, aşa încât Parisul seamănă oarecum, în momentul de faţă, cu o colonie a Majestăţii Sale, Regele George al VI-lea.

Ca de obiceiu, bulevardele sunt frecventate: dar nu se aude vorbind decât englezeşte. De altminteri, întâmplarea e uneori plină de humor. Astfel se pare că bulevardul Italienilor e acela pe care-l preferă compatrioţii d-lui Chamberlain. E drept, că a fost împodobit cu un deosebit lux şi că e aproape acoperit de o adevărată boltă de stofe în culorile franceze şi engleze.

Pavoazarea Parisului! Iată un subiect care de mai bine de o lună face să curgă cerneala... Se poate afirma astăzi, că s'au adus mari îmbunătăţiri. Arhitecţii decoratori s'au resemnat să desfacă bună parte din ceeace făcuseră. Biserica Madeleine a fost scutită de hidosul eşafodaj şi de cocardele care o desfigurau. Deasemeni poarta Maillot care fusese înconjurată de coloane ce semănau cu nişte castraveţi gigantici a căpătat o simplicitate mai estetică. In felul acesta Parisul nu va fi prea mult deteriorat de zelul decoratorilor oficiali.

Simplii cetăţeni se mulţumesc să-şi pavoazeze ferestrele după vechile tradiţii: drapele franceze şi engleze au răsărit la toate balcoanele. In câteva zile marile magazine au terminat stocul de drapele engleze. Clienţii erau prea numeroşi. Bineînţeles toate cererile au putut fi satisfăcute. Dar s'a înregistrat o urcare puternică a preţurilor, întocmai ca la bursă. In clipa în care scriu, nu se mai găsesc la Paris drapele engleze de mărimea obişnuită mai eftine de 80 de lei. Ah! prietenia britanică costă scump bugetele familiale, şi parizianul se gândeşte la averea pe care ar fi putut s'o strângă aprovizionându-se cu un stoc de drapele engleze, înainte de acest „boom".

Celebrarea prieteniei britanice preocupă capitala de mai multe săptămâni. Franţa şi Anglia sunt puse alături de câte ori se iveşte prilejul. Mişcarea a fost impriimată de studenţi cari au organizat, dealungul cartierului latin,

(Continuare în pag. 2-a)

Inaugurarea monumentului mareşalului Foch la Beauvais

CUVANTAREA GENERALULUI GEORGES

Paris, 17 (Rador). — *La Beauvais a fost azi după amiază ceremonia inaugurării monumentului ridicat în amintirea mareşalului Foch prin sub-*

MAREŞALUL FOCH

scripţie publică. Ceremonia, care s'a desfăşurat în faţa a mai multor mii de foşti luptători, a fost prezidată de generalul George, membru al consiliului superior de război, care a reprezentat pe d. Daladier, preşedintele consiliului.

In discursul său, generalul George a făcut istoricul comandamentului unic realizat la Beauvais la 26 Martie 1938 şi a încheiat subliniind exemplul de credinţă în patrie şi de cult al datoriei şi disciplinei pe care-l dă tuturor francezilor defunctul mareşal.

Situaţia financiară a Franţei

Expunerea d-lui Marchandeau

Paris, 17 (Rador). — D. Marchandeau, ministrul de finanţe, a rostit azi la amiază o cuvântare la radio, făcând o expunere a situaţiei financiare a Franţei cu prilejul emiterii bonurilor Casei autonome a apărării naţionale, ce se va face la 18 Iulie.

D. Marchandeau a spus că fondurile astfel obţinute vor fi consacrate exclusiv apărării naţionale.

Odată cu venirea în fruntea guvernului a d-lui Daladier au început să revină în Franţa importante capitaluri expatriate ceeace a avut drept urmare reducerea dobânzilor la împrumuturi şi îmbunătăţiri însemnate pe piaţa financiară. Fondurile de stat s'au urcat.

Nu s'a cerut nici un avans excepţional institutului de emisiune dela venirea noului guvern. Nu a fost introdus nici un procedeu de inflaţie.

Dacă volumul bancnotelor în circulaţie a crescut în acest timp, a spus mai departe ministrul de finanţe, el a rămas sub urcarea medie a preţurilor produselor.

Tezaurul poate face faţă de pe acum obligaţiilor viitoare. Incasările pe Mai arăta un plus de 57.000.000 faţă de evaluările bugetului. In întocmirea bugetului viitor, guvernul urmăreşte o revizuire strictă a cheltuelilor statului şi pregăteşte o revizuire a fiscalităţii. Nu poate fi vorba de nici o devalorizare sau manipulare monetară.

D. Marchandeau a terminat arătând că asigurarea viitorului cere francezilor să reducă capitalurile lor în circuitul naţional.

Păduri cuprinse de flăcări în Statele-Unite

New-York, 17 (Rador). — Mai multe păduri din regiunea San Francisco sunt în flăcări.

Incendiile au fost provocate de trăsnete în 250 locuri diferite.

Un avion a fost trimes cu merinde pentru a aproviziona mai multe sute de oameni, cari lucrează la stingerea incendiilor.

In apropiere de Seattle mai multe păduri au luat foc din cauza valului de căldură ce s'a abătut asupra acelei regiuni.

La operaţiile de stingerea focului participă peste 2000 oameni.

Noui atentate teroriste în Palestina

Ierusalim 17 (Rador). — **Graţie măsurilor severe luate de autorităţi, ziua de eri a fost relativ calmă în toată Palestina.**

La Ierusalim şi Haiffa, numeroase patrule militare circulă pe străzi. Nu se semnalează niciun incident.

S'au produs însă oarecari incidente şi agresiuni izolate în diferite puncte din provincie. Trei arabi au fost răniţi de explozia unei bombe la Acre. Un poliţist evreu a fost omorât de teroriştii, în aceiaşi localitate. In apropiere de Hebron un arab a fost omorât de mai mulţi indivizi înarmaţi, iar la Saron un evreu a fost asasinat de teroriştii.

*

Iaffa, 17 (Rador). Corespondentul agenţiei „Havas" transmite:

Teroriştii au făcut cinci victime în cursul dimineţii la Iaffa şi în împrejurimi.

Trei arabi au fost asasinaţi la periferia Tel-Avivului. Doi evrei au împuşcat un bătrân musulman în cartierul Abu Kebri. In sfârşit un muncitor evreu a fost asasinat în apropiere de colonia agricolă Ramat Hakoveş.

Foc la o pădure din jud. Severin

PAGUBE DE O JUMATATE MILION LEI

Lugoj, 15 Iulie

Un incendiu a isbucnit la pădurea statului, numită „Cunt", din neglijenţa unui muncitor.

Nicolae Rădoi, din comuna Rueni, dând foc lemnelor ce erau depozitate pe valea râului Mare, ca apa să nu inunde linia industrială, focul s'a întins la materialul depozitat în apropiere, cauzând pagube de aproape jumătate milion.

Focul a durat 6 ore. Cu mare greutate a putut fi stins de un grup de 250 oameni.

Avion căzut în munţii Buzăului

Nehoiu, 16 Iulie

Zilele trecute, un avion Fleet nr. 18, dela şcoala de perfecţionare Buzău, condus de d. lt. Stănescu, având ca observator pe d. sublt. Paraschivescu, a căzut la punctul numit Artagul Teharaului. Se crede că avionul a întâlnit un gol de aer şi s'a urăbuşit. Avionul s'a sfărâmat.

Cei doi ofiţeri au scăpat cu leziuni uşoare.

O comisiune dela ministerul aerului s'a dus la faţa locului, de unde, cu ajutorul premilitarilor, a ridicat piesele mai importante ale avionului căzut.

Submarine în fluviul Tamisa

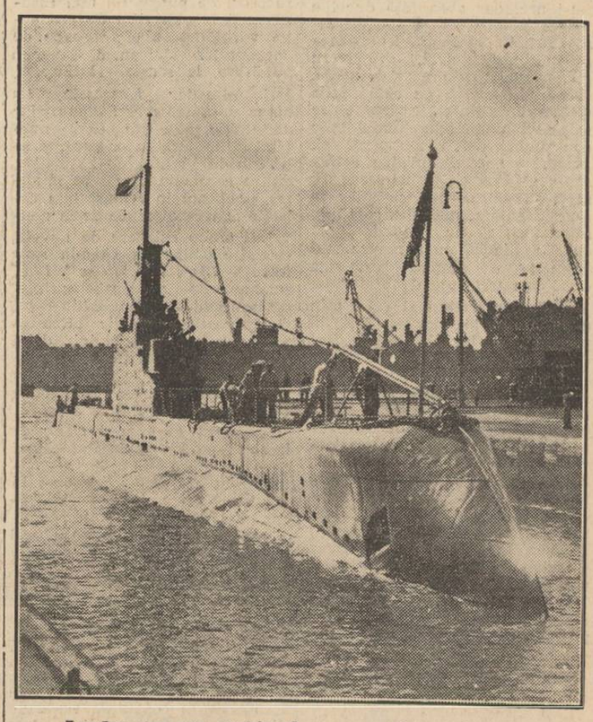

Londra are un spectacol care nu este, — şi vreme îndelungată nu va fi, — hărăzit Bucureştilor: Două submarine, „Otway" şi „Osiris" şi-au făcut apariţia în valurile Tamisei. Unul din aceste vase se ve de în cliseul nostru de mai sus.

STĂVILIREA SPECULEI IN PROVINCIE

Acţiunea lăudabilă a guvernului pentru ieftenirea vieţii nu se opreşte numai la Capitală.

D. ministru de interne Armand Călinescu a trimis câte o telegramă primarilor şi prefecţilor din provincie, publicate în numărul nostru de eri, cerându-le să continue şi în localităţile lor campania începută în Capitală împotriva speculanţilor.

Măsura este binevenită, mai ales în ce priveşte viaţa scumpă din localităţile noastre balneare.

Parcă într'adins, duşmani ai intereselor staţiunilor, speculanţii caută să îndepărteze, prin preţuri exagerate, lumea ce vine să-şi caute odihnă şi sănătate, în lunile de vacanţă.

Prefecţii şi primarii, în urma hotărîrii d-lui ministru de interne, vor lua de acum măsuri împotriva lor şi vor căuta să ieftenească traiul şi în staţiunile balneare.

Publicul e dator să dea tot concursul autorităţilor, pentrucă toate măsurile ce se iau sunt în folosul său.

Liota de profitori cari trăesc depe urma producătorilor şi a populaţiei va trebui să fie complet îndepărtată, în urma viguroasei acţiuni a guvernului şi a concursului dat de public.

Un trăznet omoară trei persoane şi răneşte grav alte două

Lugoj, 15 Iulie

O mare nenorocire s'a abătut asupra comunei Rădmăneşti din judeţul nostru.

Un trăznet căzând asupra bisericii din localitate, unde erau adăpostiţi mai mulţi locuitori, a lovit pe Ion Luca de 25 ani, Versavia Talna de 49 ani, Elena Trăilă de 47 ani, pe cari i-a omorît pe loc. Au fost răniţi grav Partenie Garda, de 40 ani şi Catalina Costi, de 36 ani.

Biserica era în construcţie. Nenorocirea s'a produs din cauza paratrăznetului care era defect.

ROMANTISM ŞI EROISM

Cine este Howard Hughes şi ce a făcut el, ştie azi toată lumea...

Ceeace e nou, — pentru unii cititori, — e doar amănuntul că extraordinara lui acţiune a fost determinată de iubirea pentru artista de cinema Katharine Hepburn.

Mine mexicane

exploatate de străini, ocupate de lucrători

Mexico, 17 (Rador). — *Minerii din statul Jalisco, sprijiniţi de autorităţi, au luat asupra lor exploatarea a şapte mine de aur şi argint, aparţinând unor societăţi străine. Minerii au ocupat în acest scop minele. Trei aparţinând unei societăţi americane, două unei companii engleze, una unei firme franceze.*

Statele Unite au cerut, prin intermediul ambasadei americane, guvernului mexican explicaţii în privinţa acestei sechestrări.

Cuprinsul notei este păstrat secret. Se afirmă însă că ea este redactată în termeni amicali şi cere numai guvernului mexican să precizeze în ce condiţii înţelege să reglementeze această chestiune.

ASPECTE SOCIALE DIN ARDEAL

Clasa intelectuală

de I. AGÂRBICEANU

Până la Unire, clasa intelectuală românească dela Vestul Carpaţilor a fost cea mai frumoasă înflorire a poporului nostru de ţărani. Pe teren cultural, naţional, economic, politic, social, reprezentanţii ei au dat aproape tot ce s'a putut aştepta dela ei între împrejurările vitrege în care am trăit.

Odată se va scrie istoria clasei noastre culte în veacul al nouăsprezecelea, pentru ca urmaşii să cunoască ce se poate realiza prin înfrăţirea „domnului cu ţăranul român", printr'o sinceră şi dezinteresată colaborare, prin adevărata înţelegere a interesului naţional, care nu separă niciodată un popor în clase antagoniste şi învrăjbite.

In scurgerea unui veac, intelectualii ardeleni au rămas cu toate rădăcinile vieţii lor adânc înfipte în satele din cari au plecat, deşi o parte dintre ei au trăit la oraşe, ca liber profesionişti. Şi tot aşa, satele din cari au plecat i-au considerat şi pe mai departe ca pe unii de-ai lor, de cari se apropiau cu încredere în toate nevoile vieţii.

Numai aşa se explică rămânerea şi prosperarea acestor intelectuali în oraşe străine: ei erau alimentaţi de satele din cari au ieşit. Medici, avocaţi, ingineri, clientela lor nu era decât românească.

Dacă s'ar fi produs acest sprijin şi pentru prăvălia sau atelierul românesc deschis în oraşul străin, Unirea ne-ar fi aflat cu o clasă mijlocie mult mai consolidată la oraşe.

Socotesc că trecerea, pe rând, a întregei clientele săteşti româneşti dela avocaţii şi medicii străini, la cei români, se datoreşte în primul rând încrederii mai mari în cei de neamul nostru, bucuriei că-şi pot spune necazurile în limba lor, legăturii continue dintre domnii dela oraş şi săteni, precum şi cinstei, hărniciei, caracterului celor ce formau pătura noastră cultă la oraş.

Cu foarte puţine excepţii, adevăraţi corbi albi, — cunoscuţi şi judecaţi de toată lumea, — liber profesioniştii noştri au tratat omeneşte şi frăţeşte cu locuitorii satelor. Mulţi au putut fi numiţi cu drept cuvânt părinţi ai poporului, rămânându-le amintirea binecuvântată până târziu.

Nu e nevoe să insist asupra cinstei şi caracterului profesorilor, avocaţilor, medicilor, funcţionarilor de bancă, ardeleni dinaintea Unirii. Sunt realităţi cunoscute de toată lumea în aşa măsură că mulţi fraţi din Regat, după Unire, dela ei aşteptau o primenire şi înviorare morală în toată ţara.

Dar poate e folositor, pentru ziua de azi şi cea de mâine, să arăt câteva elemente cantitative ale superiorităţii lor morale.

In primul rând aceşti intelectuali aveau o pregătire foarte temeinică profesională, şi adeseori şi o frumoasă cultură generală.

In întreg veacul al nouăsprezecelea românii ardeleni răzbăteau cu mare greutate la o diplomă. Pe de-oparte mijloacele materiale restrânse ale părinţilor, sau bursele modeste, „stipendiile" bisericilor sau ale fundaţiilor culturale, îi obligau la un trai cumpătat, bine chibzuit atât în anii liceului cât şi, mai vârtos, ai universităţii. Tinerii de „bani ga-

(Continuare în pag. 2-a)